

josipa stojanović

sinkronizacije

josipa stojanović: sinkronizacije

gradske galerije osijek / galerija waldinger / fakultetska 7, osijek / 22. 2. — 13. 3. 2019.

Uz *Sinkronizacije* Josipe Stojanović

„Sve vidljivo drži se nevidljivog – sve što čujemo drži se onog što ne čujemo – što osjećamo onog što ne osjećamo.

Možda se i ono što je zamislivo drži za nešto nezamislivo.“ (Novalis)

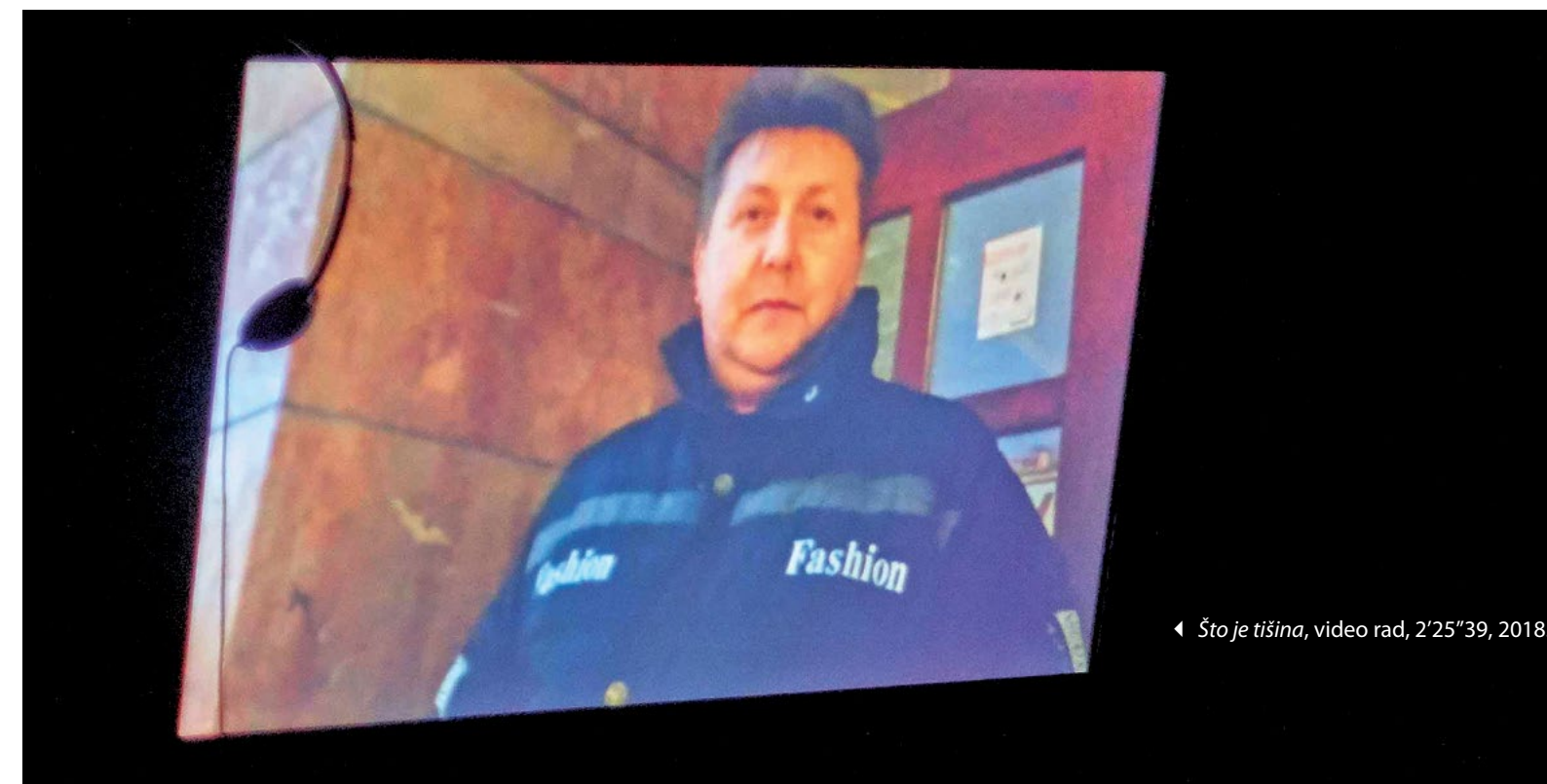
Čini se da na pitanje što je tišina može biti odgovoreno s vrlo jednostavnim konstatacijama koje će u osnovi počivati na činjenici kako je tišina sve ono suprotno čujnome. Ako prihvatimo tezu da je mrak samo odsustvo svjetlosti, analogno bismo mogli reći kako je tišina odsustvo svakog šuma i zvuka. No, kao što mrak ne predstavlja ništavilo, tako ni tišina nije oaza apsolutnog bezvučja. Usporedbom konotacija koje se vezuju uz mrak i tišinu, može se uočiti kako se pri promišljanju prvog pojma nameću negativne asocijacije poput straha, samoće ili tjeskobe, dok je pojam tišine karakteriziran stabilnošću, spokojem i kontemplacijom. Novalis u gore navedenom citatu ističe kako se sve vidljivo razumijeva na granici prostranstva nevidljivog, sve čujno na granici prostranstva nečujnog, sve osjećano na granici neosjećajnog, dok je sve mislivo tek sljeme piramide mudrosti koju čovjek ne može misliti u njezinoj cjelokupnosti.

U potragu za tišinom intenzivno je prije sedamdesetak godina krenuo umjetnik John Cage anticipirajući tezu kako tišina uopće ne postoji. Cage je smatrao da „uvijek nešto čujemo. No to što čujemo prolazno je. Na proputovanju. Uho ništa ne zadržava. Uho je prazno i otvoreno.“ Vlastitu je pretpostavku pokušao dokazati uz pomoć pijanista Davida Tudora koji je 1952. godine izveo njegovu kompoziciju u tri stavka pod nazivom *4' 33"* ne svirajući na otvorenom klaviru u intervalima kojima su zadani stavci Cageove kompozicije zapravo ništa. Cageov je rad inspirirao nekolicinu umjetnika bliskih pokretu Fluxus među kojima su se temom zvuka u nekim djelima bavili Nam Jun Paik i Joseph Beuys. U tu se skupinu djela između ostalih smještaju Paikova *Praglazba* (1961.) te Beuysov *Šašlik od gramofonskih ploča* i *Nehajan pristup* (oba iz 1963.) Tematizacija tišine u ovih je umjetničkih istraživača bila temeljena na ontološkom pristupu koji se u vizualno-izvedbenom obliku prezentirao kao smjer potrage za nedostižnom oazom u kojoj vlada stanje lišeno svakog zvuka.

U izloženom se ciklusu Josipa Stojanović na različite načine bavi pojmom tišine. Ona u njezinu slučaju nije isključivo ontološka kategorija, nego poprma društvene konotacije neprestano osvješćujući posjetiteljima kako uronjenost u društvenu svakodnevicu upravo projicira imaginarnu potrebu čovjeka za stanjem u kojem se čovjek zadovoljava tek šumom okolne prirode ili zvukom vlastita tijela i misli. Prostor je to u kojem se čovjek može naći neovisno o okolnostima današnjice u kojoj se tišina pretvara u bučnu usamljenost. Gledano sociološki, tišinu često povezujemo sa samoćom, dosadom, sa stanjem u kojem nasuprot akciji i pokretu prevladava atmosfera utišane melankolije. Kod Josipe Stojanović prisutna je kejđovsko-bojsovska potraga za tišinom – kao što su Cageov klavir ili Beuysov gramofon nijemi, tako su i njezine raznobojne *Zviždaljke* tek ukrasi u staklenoj posudi koje ni najodvažniji posjetitelj zasigurno neće uzeti – premda bi trebao – kako ne bi pokvario atmosferu koju stvaraju izložena djela. Teškoćama s kojima se mlada umjetnica susrela pri pokušaju vizualizacije pojma tišine svjedoči video rad *Što je tišina?* u kojem se slučajne prolaznike ispituje što je tišina za njih osobno. Šablonizirani odgovori prolaznika samo su podsjetnik da adekvatno omeđenje određenog pojma ponekad predstavlja nesavladiv misaoni napor. Za bijeg od buke i žamora predviđen je *Prigušivač*. Ta drvena kutija, koja visi sa stropa pozivajući

nas da u njezinu šupljinu stavimo glavu i samo na tren pobjegnemo od zvuka svijeta, podsjetnik je na nelagodu pred kojom se čovjek nađe kada mu se ponudi djelić tišine te čari koje ona pruža. Tek u posljednjem radu koji ću ovom prilikom spomenuti, Josipa Stojanović se dotiče metafizičke prirode tišine. *Nebo nadohvat ruke* sastoji se od fotografije neba postavljene na pod izložbenog prostora i projekcije te fotografije usmjerene prema onoj na podu. Prostor nebesa metaforički je ispunjen zvukom tišine. Sfera je to oprečna zemaljskoj u kojoj tišina postaje zvuk, a zvuk tišina. Ulazeći u prostor između fotografije i projekcije, ulazimo u procjep u kojem se potencijalno dokida svaki šum, a glazba nebeskih sfera postaje tek titraj misli do kojih se svakoga dana probijamo kroz metež šumova u kojima se mičemo, živimo i jesmo – dok smo ovdje.

Svaka je potraga primjer odvažnog pokušaja kako bi se našli novi odgovori. Potraga za tišinom koje se prihvatila Josipa Stojanović umjetnicu zasigurno nije ostavila neutješnom. No, čak i da jest, kroz ovu su potragu realizirana četiri umjetnička rada koji na različite načine svakome od nas postavljaju pitanje: „Što je za tebe tišina?“. A odgovor – njega neka svatko pokuša naći sam. — *Igor Loinjak*

◀ *Što je tišina*, video rad, 2'25"39, 2018.

Seriya radova: Tišina, 2018.

Što je tišina, video rad, 2'25"39

Nebo nadohvat ruke, fotografija/projeksija, promjenjiva

Zviždaljke, skulptura na postamentu, 30 x 30 cm

Prigušivač, viseći objekt, 40 x 40 cm

Tišina kao pojam odsustvo je osjetila, no tišina može biti definirana na mnogo načina. Ciklus radova opisuje tišinu u različitim okolnostima odnosno različite vrste tišine i koliko tišina može biti glasna, ponekad glasnija od riječi te u kakvom obliku tišinu možemo interpretirati. U susretu čovjeka i tišine najglasniji je unutarnji glas koji često ne možemo prigušiti. Puno je glasniji od buke koja nas okružuje. Video rad „Što je tišina?“ je intervju sa gradskim prolaznicima kojima se postavlja pitanje: Što znači tišina za pojedinog ispitanika. Saznajemo kako ljudi različitih dobnih skupina doživljavaju tišinu. Instalacija „Nebo nadohvat ruke“ je tisak fotografije neba koja zauzima određeni dio poda izložbenog prostora koju osvjetljava projekcija iste fotografije. Nebo i njegova beskrajna nepreglednost predstavljaju pojam tišine. Mijenjam perspektivu postavljajući ga na tlo i time ga dovodim u bliski susret s posjetiteljem koji hoda po njemu. Interaktivni rad „Zviždaljke“ je transparentna kutija u kojoj se nalaze zviždaljke različitih boja. One negiraju pojam tišine. Kako svaka boja simbolizira određene emocije tako i raznobojne zviždaljke prenose poruke. Uz rad bi trebalo biti pojašnjenje svake od boja, na primjer crvena je opasnost, žuta je vedrina i sl. Posjetitelji su slobodni uzeti zviždaljku s obzirom na to kakve emocije osjećaju. Na taj način posjetitelji metaforički imaju mogućnost svoj unutarnji osjećaj prenijeti zvukom zviždaljke i prekinuti tišinu glasnim zvukom. Ovaj rad govori o tome kako šutnja nije uvijek zlato odnosno simbolički prekida šutnju u obliku tuge, straha, nelagode; dopušta tišini da progovori. Posljednji rad naziva „Prigušivač“ je također interaktivan rad. Kocka koja ima otvor s donje strane. Postavljena je tako da visi sa stropa galerijskog prostora. Uže na kojemu visi može se regulirati. Visina rada prilagođava se visini posjetitelja koji ju stavlja na glavu. Kocka je iznutra zvučno izolirana te posjetitelju daje osjećaj prigušivanja i odvajanja od okoline. Izvana rad daje dojam težine i posjetitelju izaziva nelagodu pri pozivu da ju stavi na glavu. Unutrašnjost je suprotna jer je obložena mekom spužvom za zvučnu izolaciju koja daje mogućnost brze promjene okoline, trenutne tišine, odnosno stvara ambijent u kojem se čuju vlastite misli.

◀ *Nebo nadohvat ruke, fotografija/projeksija, promjenjiva, 2018.* ▶▶

Josipa Stojanović rođena je 17.10.1993. u Osijeku. Živi i radi u Osijeku. ● Diljska 10, 31000 Osijek ● +385 91 972 55 48 ● josipa.erato@gmail.com

Obrazovanje i stipendije:

2009.-2012. kiparski dizajner, Škola za tekstil, dizajn i primijenjenu umjetnost Osijek

2012.- 2015. preddiplomski studij likovne kulture, Umjetnička akademija u Osijeku

2015.- 2016. stipendija, Fond za stipendiranje djece hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, Ministarstvo hrvatskih branitelja

2015. – 2018. diplomski studij likovne kulture, modul kiparstvo, Umjetnička akademija u Osijeku

Samostalne izložbe:

2019. Perfectly Unperfect, POUMAR, Nova Gradiška ● 2019. Bure Baruta 8, galerija Kazamat, Osijek

2018. Sinkronizacije, galerija 90-60-90, Zagreb ● 2018. Perfectly Unperfect, Galerija Matice hrvatske, Zagreb

Skupne izložbe:

2018. Hotel Drawings, 20-21 Visual Arts Centre, North Lincolnshire, UK ● 2018. 34. Salon Mladih, Dom hrvatskih likovnih umjetnika, Zagreb

2018. Arte postal, Correio do Porto, Portugal ● 2018. World Fair Exhibition, Canton Museum of Art, Ohio, SAD

2018. Lady Madonna, Hieronymus Bosch art center, Hertogenbosch, Nizozemska ● 2017. 2. studentsko biennale, Esseker centar, Osijek

2017. Iz u 3: Amputacija bezidentitizma, galerija Greta, Zagreb ● 2017. Jarčevac 2017., Eurodom, Osijek ● 2017. Susreti u nastajanju, Kulturni centar, Osijek

2017. Dan žena, Galerija likovnih umjetnosti Slavko Kopač, Vinkovci ● 2017. Osječko ljeto mladih, Kulturni centar, Osijek

2017. Akademija u gostima, Odjel za kulturologiju, Osijek ● 2017. Punat Sea Art, galerija Toš, Punat ● 2016. Tjedan mozga, Arheološki muzej, Osijek

Likovne kolonije i radionice:

2017. Kiparska radionica „Vjetroskulptura“, Osijek ● 2017. Keramičarska kolonija „Punat Sea Art“, Punat ● 2017. Slikarska kolonija, Vinkovci

2017. Međunarodna studentska kiparska radionica „Jarčevac“, Petrijevci ● 2016. Međunarodna studentska kiparska radionica „Jarčevac“, Petrijevci

2015. Međunarodna kiparska kolonija „Posuški kamen dani“, Posušje, Bosna i Hercegovina ● 2013. Međunarodni Slama Land art festival, Osijek

2013. Szalma Fesztival Orfun Land art festival, Orfu, Mađarska

Javni radovi:

2017. Mak, skulptura, Campus, Osijek ● 2017. Vir, skulptura, Punat ● 2015. Redovi, skulptura, Posušje, Bosna i Hercegovina

Dizajnerski radovi:

2017. grafički dizajn, etiketa za vino i brandy, Vina Siber

Radionice:

2016. Tjedan mozga, Muzej suvremenih umjetnosti, Zagreb

2016. Ljeto u muzeju, Muzej likovnih umjetnosti Osijek, Osijek

2016. Ljeto sa Franom, Muzej likovnih umjetnosti Osijek, Osijek

Zviždaljke, skulptura na postamentu, 30 x 30 cm, 2018. ▶

Prigušivač, viseći objekt, 40 x 40 cm ▶▶

Josipa Stojanović: SINKRONIZACIJE

organizacija izložbe

Gradske galerije Osijek
Fakultetska 7, 31000 Osijek
tel. 031/320-981
e-mail: ggosijek@gmail.com

ravnateljic: Ljerka Hedl
kustos izložbe: Igor Loinjak
likovni postav: Dražen Budimir

izložbeni prostor

Galerija Waldinger
Fakultetska 7, 31000 Osijek
22. 2. — 13. 3. 2019.

katalog / catalogue

nakladnik: Gradske galerije Osijek
za nakladnika: Ljerka Hedl
urednica: Marijana Fumić
predgovor: Igor Loinjak
naslovnica: Josipa Stojanović: *Prigušivač*, viseći objekt, 40 x 40 cm, 2018.
grafičko oblikovanje: Saša Došen
tisak: Grafika d.o.o., Osijek
naklada: 150

Izložba je realizirana sredstvima Grada Osijeka i Ministarstva kulture RH

